

NUŽYDĖJO...

INESA ANULYTĖ, Tauragės „versmės“
gimnazijos IV c klasės mokinė

Alyvos. Nuotrauka iš RKIC archyvo

Manęs dar nebuvo, –
Alyvos žydėjo – –
Manęs nebebus jau, –
Jos vėlei žydės. –
Ir kris jų lapeliai
Nuo saulės ir vėjo –
Kaip smėlio saujelės –
Ant mano širdies – –

Salomėja Nėris. „Alyvos“

Garsioji neoromantikė Salomėja Nėris savo eilėse išdainavo džiaugsmą ir skausmą, liūdesį ir svajones, ilgesį ir meilę... Poetei gyvenimas ir kūryba buvo savitas ieškojimų kelias, kelias į širdį, į nesumeluotų jausmų pasaulį...

Tad galime teigti, kad poetei ne tik svarbūs ir džiugūs „saldūs“ meilės žodžiai – ji gebėjo ir filosofiskiau pažvelgti į gyvenimą. Vienas iš filosofinių eilėraščių yra trumputis, bet prasmingas eilėraštis „Alyvos“. Atrodo, šviesiai žydinčios alyvos turėtų simbolizuoti kažką džiugaus, bet taip nėra...

Pirmiausia nusakomas ciklinis gyvenimo laiko ratas:

Manęs dar nebuvo,–
Alyvos žydėjo –
Manęs nebebus jau, –
Jos vėlei žydės. –

Žmonės gimsta, auga, bręsta... ir išeina... Gal tai nuoroda į gyvenimo laikinumą, trapumą?..

Matyt, lyrinis subjektas yra liūdnas, kažko prislėgtas, lyg išsižadęs savęs, nes išnyksta tarpinė minties dalis, kur būtų teigiama: „Aš esu!“ minima tik praeitis ir ateitis. Žmogus stengdamasis užmiršti savąjį „aš“, ko gero, jaučia sėlinančią negandą – ligą, nelaimę, mirtį! Kažin, ar poete jautė ištiestus mirties šaltus pirštus? Juk ji buvo

dar jauna, gyvybinga, supratinga, pasimokiusi iš klaidų... Nenorėčiau tikėti, kad galėjo jausti – visgi tebenoriu tikėti, kad ji vis vylėsi gyventi. Visi ženklai liudijo gyvenimą: baigėsi baisuoklis karas, poetė grįžo namo, sutiko savo vyrą, kurį jau lyg buvo „palaidojusi“... Tik graužė toji nelemtoji pasalūnė liga...

Susiduria praeities ir esamojo laiko detalės, lyrinio subjekto dabarties jausena. Brūkšniai eilėraščių pabaigose tikriausiai ir reiškia tam tikrus nutylėjimus, matyt, nutylimi individualūs, intymūs dalykai. Čia lyrinis subjektas, stebėdamas gražias žydinčias alyvos liūdnu žvilgsniu, mąsto apie nebūtį, mirtį, krintančius žiedlapius...

Minima smėlio saujelė – tautosakinis motyvas, simbolizuojąs kapines. Senovėje kapinaitės būdavo ant smėlėtos kalvelės, kad artimųjų vėlės stebėtų gyvuosius, lauktų jų... Tikėta, kad mirtis – ne pabaiga, kad kažkas yra ir po šio gyvenimo...

Saulė ir vėjas tikriausiai simbolizuoja šviesias ir sunkias išgyventas dienas – juk būna visko. Be to, tik pažinęs širdgėlą, žmogus pajaučia tikrąjį džiugesio skonį, moka džiaugtis tuo, kas gražu, iš tiesų vertinga...

Krintantys lapeliai– lyg kokie praradimai, lyg „mirusios viltys“, nes nukritęs lapelis – „mirusi“ augalo dalis. Krinta lyrinio subjekto gležnas gyvenimo lapelis – vienintelis, čia, žemėje, nebepakartojamas...

Paskutinė eilėraščio eilutė („Ant mano širdies – –“) reiškia tai, kad viską, ką lyrinis subjektas patyrė savo gyvenime, – „išjautė“, išgyveno širdimi, nesumeluodamas nei sau, nei kitam. Tai autentiška patirtis, susitikimas su anapusine nežinomybe. Čia uždari pažinimo vartai...

Gal eilėraštis – tyli gėla, graudi daina, rauda?! Tekstas baigiamas ilga pauze – tai nutylėjimas, nebylus klausimas: „Kas bus toliau?..“

Paslaptingas Salomėjos Nėries eilėraštis „Alyvos“ skamba lyg pranašingas košmaras, iš kurio norėtusi kuo greičiau pabusti ir dar pasidžiaugti pasaulio žydėjimu...